

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФЕНОМЕНУ СВІДОМОСТІ БІДНОСТІ

Плеханов Д.В.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Дашенкова Н.М.

Харківський національний університет радіоелектроніки
61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. філософії, тел.: (057)7021-465
e-mail: denys.plekhanov@nure.ua

The problem of poverty in Ukraine currently affects a large part of the population. One of the factors that contribute poverty as the quality of life of the people is such a poverty consciousness. The article analyze the signs of poverty consciousness (fearing to the future, pessimistic expectations, suspicion and doubts about others etc.). It is pointed out that the thinking of a person with the poverty consciousness is recognized by the predisposition to think with the help of stereotypes. Some recommendations are provided for overcoming the negative manifestations of poverty consciousness.

Актуальність теми обумовлена тим, що проблема бідності в Україні в даний час торкнулася значної частини населення. Дослідження міжнародних організацій показали зростання рівня бідності в Україні в 2020 році на 50%, і на поточний момент бідність стосується понад 19 млн осіб. Згідно з оцінкою населення України в 2019 році в країні проживало 37,2 млн осіб. Отже, що за межею бідності проживає більше половини населення країни [1].

Якщо розглядати цю проблему з психологічної точки зору, то можна виділити деякі внутрішні фактори, які серед інших сприяють бідності як якості життя конкретних людей. Одним з таких факторів є так звана свідомість бідності. Всім хочеться жити в достатку, але вдається це не всім. Відбувається це тому, що людьми керує свідомість бідності. Свідомість бідності – це певний тип мислення, при якому людина переконана в обмеженому ресурсі всесвіту, якого вистачить не всім.

До ознак свідомості бідності можна віднести наступні риси [3]:

- відсутність відчуття внутрішньої безпеки;
- побоювання перед майбутнім та песимістичні очікування;
- підозрілість і сумніви щодо інших людей та організацій;
- страх залишитися без грошей;
- обмеженість бачення стосовно знаходження ресурсів тощо.

Стереотипи – це те, що визначає мислення людини зі свідомістю бідності. Стереотипи обмежують мислення, змушують приймати неефективні, часто помилкові рішення, спотворюючи, таким чином, справжню інформацію, на базі якої необхідно діяти.

Дослідники відмічають, що людину зі свідомістю бідності можна пізнати за звичкою економити гроші, шкодячи при цьому своєму часу і комфорту. Основна звичка, що виділяє таку людину, – це вузько

спрямоване мислення. Вона направляє свою увагу на задоволення нагальних потреб, натомість того, щоб скласти глобальний план, який дозволить в майбутньому вирішити фінансові проблеми.

Психологи визначають, що для подолання психології бідності потрібно:

- визнати своє становище, проблему з фінансами;
- змінити ставлення до грошей як до «зла», навчитися думати про них, як про можливість;
- перестати скаржитися проблеми з грошима (скарги навряд чи принесуть бажаний результат, це скоріше спроба перекласти відповідальність);
- не порівнювати себе та не заздрити людям, які мають краще матеріальне положення;
- перейти від думок та почуттів щодо власного фінансового становища до активних дій (почати втілювати плани щодо поліпшення свого життя);
- відчувати задоволення від витрати грошей. Економіка розвивається за рахунок потоків грошей, а переживання від потрачених грошей навряд чи поліпшить економічне становище;
- усвідомити, що ніхто нічого нікому не винен і кожен самостійно несе відповідальність за своє життя;
- намагатися підійти до власних проблем з іншого боку, мислити нестандартно, креативно;
- працювати з власними страхами помилок і невдач. Як говорить народна мудрість: не помиляється той, хто нічого не робить [3, 4].

Психологи запевняють: чим ясніше людина представляє кінцеву мету, тим раціональніше використовує власні ресурси. Тому люди з чіткою програмою, як правило, досягають більшого успіху, чим ті, хто задає досить розпливчасту програму: «Бажаю багато грошей».

Перелік посилань

1. Більше половини українців живуть за межею бідності – заступник спікера ВР Кондратюк [Електронний ресурс] // thepage.ua. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://thepage.ua/news/bolee-poloviny-ukraincev-zhivut-za-chertoj-bednosti>.
2. Денисов. Н. Соціальна політика: цілі, принципи, механізми реалізації // Економіст – 1995, № 11
3. Психологія бідності [Електронний ресурс] // Психологія і Психіатрія – Режим доступу до ресурсу: <https://psihomed.com/psihologiya-bednosti/>.
4. Волкова Л.Т. Мініна В.М. Стратегія соціологічного дослідження бідності. //СОЦІС.-1999.-№1